

RAPPORT

Plankorsningar

Studieresa Mittbanan, Östersund och Åre

Trafikverket

Postadress: 781 89 Borlänge. Besöksadress: Röda vägen 1

E-post: trafikverket@trafikverket.se

Telefon: 0771-921 921, Texttelefon: 010-123 50 00

Konfidentialitetsnivå: 1 Ej känslig

Dokumenttitel: ALEX23:050 Plankorsningar, studieresa Östersund - Åre

Författare: Mornell Olle, UHjes

Dokumentdatum: 2023-10-12

Ärendenummer: ALEX23:050; TRV 2023/108627

Kontaktperson: Olle Mornell

Foto: Olle Mornell, där inget annat anges

Omslagsbilden: *Plankorsningen Samuel Permans gata i Östersund*

Innehåll

Sammanfattning	4
1 Rapportens syfte	5
2 Samuel Permans gata, id 44744	6
2.1 Observationer	7
2.2 Rekommendationer	9
3 Tjalmargatan, id 44739	10
3.1 Observationer	10
3.2 Rekommendationer	11
4 Havremagasinet, id 44750.....	12
4.1 Observationer	12
4.2 Rekommendationer	13
5 Åsvägen, id 45600	14
5.1 Observationer	14
5.2 Rekommendationer	14
6 Lövtorpet, id 44939.....	15
6.1 Observationer	16
6.2 Rekommendationer	16
7 Strandgården, id 45923	17
7.1 Observationer	17
7.2 Rekommendationer	17
8 Berge, id 45021	19
8.1 Observationer	19
8.2 Rekommendationer	19

Sammanfattning

Hösten 2022 försågs fyra plankorsningar i Östersund med nya vägskyddsanläggningar levererade av Scheidt & Bachmann, S&B.

Vid en av dessa, Samuel Permans gata, id 44744, anpassade Östersunds kommun trafikmiljön till den intensiva cykeltrafiken mellan Frösön och stadens centrum. Flera observationer med cyklister instängda mellan bommarna har därefter observerats. Flera förslag till förbättringar har inkommit. Dessa har inte gått att bedöma utan att först besöka platsen.

På platsen kunde konstateras att cyklisterna inte respekterar kryssmärkessignalerna eller inte i tid ser dessa. Detta kan bero på att dessa är av modell liten. Dessa bör bytas ut till normalstorlek.

Synpunkter har också framförts att ljudsignalerna inte hörs tillräckligt bra. Dessa bör utvärderas i ett senare skede när kryssmärkessignalerna är utbytta.

Vid några av de nybyggda vägskyddsanläggningarna saknas intrångsskydd, med risk att gående och cyklister rundar bommarna. Detta behöver åtgärdas. Vid Samuel Permans gata är dock intrångsskyddet korrekt utformat.

Plankorsningen Lövtorpet, id 44939, är försedd med ägovägsbommar sedan januari 2021. Ägovägslådan är ännu inte försedd med lås och användaren har inte heller fått nycklar, något som behöver åtgärdas.

1 Rapportens syfte

Den 20 september 2023 gjorde Olle Mornell, Helena Rådbo och Jenny Wåhlin vid Trafikverket ett studiebesök vid plankorsning Samuel Permans gata i Östersund, där flera incidenter hade rapporterats. För att utnyttja restiden studerades ytterligare sex plankorsningar mellan Östersund och Åre. Vid plankorsningarna i Östersund medverkade även signaltekniker Anders Blomdahl, NRC Group. Vid plankorsningarna Lövtorpet och Strandgården i Järpen (Åre kommun) medverkade Nils-Olof Strandberg som frekvent använder dessa för att nå den åkermark han äger.

2 Samuel Permans gata, id 44744

Plankorsningen är försedd med helbommar, avsedda enbart för gång- och cykeltrafik. Trafiken med cyklar är så pass intensiv att vägtrafikanter som färdas längs den med järnvägen parallella Strandgatan ska väja för cyklisterna. På morgonen är de flesta cyklande på väg mot stadens centrum och på eftermiddagen i den motsatta körriktningen.

Plankorsningen sedd i körriktning mot stadens centrum

Data om plankorsningen

Kommun: Östersund

Infrastrukturförvaltare: Trafikverket

Bandel: 222

id: 44744

km-tal: 586+1015

Vägnamn kommunalt: Saknas

Väghållare: Saknas (troligen Östersunds kommun)

Vägklass (plk): Gång- och/eller cykelbana

Skyddsalternativ: Helbommar

Samuel Perman

Född: 1760-04-06 – Vänersborgs församling, Älvsborgs län

Död: 1839-09-16 – Östersunds församling, Jämtlands län

Efter avslutad skolgång studerade Perman till apotekare och avlade provisorsexamen i Sthlm 1787. Samma år köpte han apoteket på Frösön. Trots att han fick tillstånd att flytta rörelsen till den året innan grundade staden Östersund samt att där även idka annan lovlig handel flyttade han in till staden först 1794. Perman handlade med vin, likörer och andra varor även sedan han 1826 sålt apoteket. Apoteket och bostaden var förlagda till tomt nr 1 i Östersund.

Källa: Riksarkivet 2023-09-25. Samuel Perman, urn:sbl:7092, Svenskt biografiskt lexikon (artikel av Kjell Hoffman).

2.1 Observationer

Vid tidpunkten för observationen fälldes bommarna när ett tågsätt passerade. Signaltekniker Anders fällde sedan bommarna ytterligare några gånger för att kunna studera trafikantbeteendet närmare. Trafiken domineras av cyklister men även rullskidor förekommer.

- Påfallande många cyklister tar inte notis om varningssignaleringen, utan fortsätter över plankorsningen även när bommarna håller på att fällas. En anledning kan vara att vänstersvängen precis före järnvägen tar uppmärksamheten från det röda ljuset i kryssmärkessignalen. En annan anledning kan vara att signalen är av storlek liten och därmed svårare att uppfatta än motsvarande signal i storlek normal.
- Ljudsignalerna har temporärt försetts med nederländskt ljud (något som går att ställa in på plats). Det har visat sig att leverantören inte uppfyller kraven, dvs ljudtrycket borde varit högre. Generellt är dock ljudtrycket lägre i dessa anläggningar eftersom ljudet är riktat in i plankorsningen, dels för att utrymma denna, dels för att inte störa omgivningen.
- Kryssmärkessignalerna är nu korrekt placerade efter att ha riktats om.
- En lätt lastbil från Östersunds kommun passerade plankorsningen som enbart är avsedd för gång- och cykeltrafik. Föraren fick en tillsägelse.
- Intrångsskyddet gjordes ”på pek” vid installationen hösten 2022. Anledningen var att relevanta krav saknades i TRVINFRA. Dessa har senare uppdaterats och kraven uppfylls.
- Beläggningen i plankorsningen är undermålig och förefaller vara provisorisk. Visserligen är plankorna hela, men det finns ojämnheter mot den anslutande asfalten. Den som framför en ”paraplyvagn” eller färdas på rullskidor (vanligt vid just denna plankorsning) riskerar att fastna i flänsrännan. Detta hindrar snabb utrymning av plankorsningen.
- En elskyddsportal är felaktigt försedd med reflexer.
- Plankorsningen saknar kommunalt vägnamn i vägdatan NVDB.

Vägtrafikanter på Strandgatan ska väja för cyklisterna

Cyklister tar inte notis om varningssignaleringen

Kommunen tar en genväg

Beläggningen i plankorsningen är undermålig

Felaktigt placerade reflexer på elskyddsportalen

Intrångsskydd

2.2 Rekommendationer

- Ersätt samtliga kryssmärkessignaler med sådana i storlek normal (idag storlek liten). Observera att alla kryssmärken också måste också bytas.
- Överväg förvarningsljus synlig för trafik från Frösön mot centrala staden. Även en extra högt placerad kryssmärkessignal som syns på längre håll.
- Behåll ljudsignalerna men byt till svenskt ljud när detta finns tillgängligt. Ljudsignalerna behöver utvärderas i ett senare skede när kryssmärkessignalerna är utbytta.
- Föreslå kommunen att registrera ett vägnamn, förslagsvis Samuel Permans gata, i Nationella vägdatabasen, NVDB.
- Byt beläggning i plankorsningen.
- Ta bort reflexerna på elskyddsportalen.
- Förtydliga TRVINFRA-00304, när det gäller användning av kryssmärkessignal storlek liten.

3 Tjalmargatan, id 44739

Plankorsningen reinvesterades hösten 2022 med helbommar levererade av S&B.

Data om plankorsningen

Kommun: Östersund

Infrastrukturförvaltare: Trafikverket

Bandel: 222

id: 44739

km-tal: 584+505

Vägnamn kommunalt: Tjalmargatan

Väghållare: Östersunds kommun

Vägklass (plk): Vanlig väg

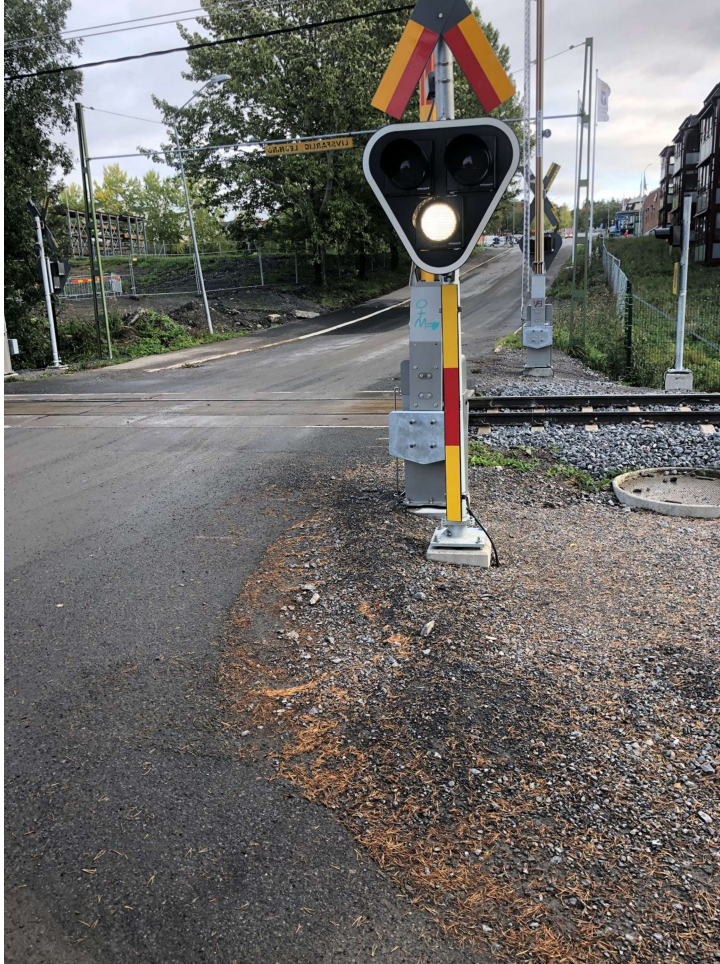
Skyddsalternativ: Helbommar

3.1 Observationer

- Inventeringsdata är inte uppdaterade. Accepterad inventeringsaktivitet finns dock i Plk-webb men uppdraget är ännu inte utfört.
- Intrångsskydd saknas, med risk att gående rundar bomdriven.
- Bomkjolar är under montering.
- Anders förklarar att det är många gående från den närbelägna badplatsen sommartid.

3.2 Rekommendationer

- Undersök varför inventering inte har skett.
- Komplettera med intrångsskydd.

Intrångsskyddet kan behöva kompletteras

4 Havremagasinet, id 44750

Vid tiden för besöket var de nya helbommarna ännu inte tagna i drift. Placeringen av teknikbyggnaden var under en tid oklar eftersom hänsyn behövde tas till en vattentäkt. Som helhet ger anläggningen ett prydligt intryck.

Data om plankorsningen

Kommun: Östersund

Infrastrukturförvaltare: Trafikverket

Bandel: 221

id: 44750

km-tal: 589+93

Vägnamn kommunalt: Saknas

Väghållare: Saknas (troligen Östersunds Kommun)

Vägklass (plk): Gång- och/eller cykelbana

Skyddsalternativ: Oskyddad med gångfålla (helbommar under byggnation)

4.1 Observationer

- Intrångsskydd i form av stängsling invid bomdriven saknas.
- En av kabelbrunnarna har vatten i botten.
- Märkskyltar är fastskruvade i skåpet istället för klistrade.
- Platsinformationen är visserligen korrekt men inte placerad på rätt ställe och delvis upp-och-ner.
- Dimensionen på rörkanalisation till yttre objekt konstaterades vara 100 mm, vilket är sin ordning. Klenare rör än 75 mm fungerar dåligt, något som har konstaterats i ett annat projekt.

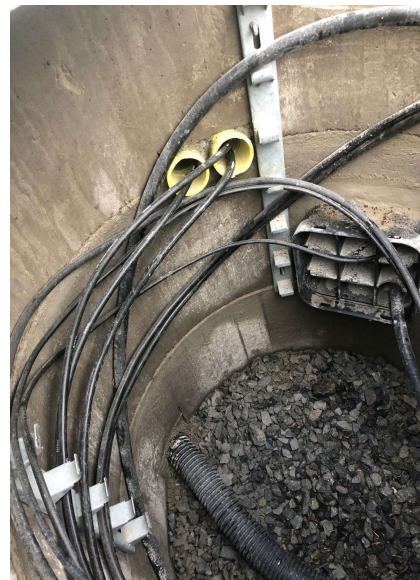
Anläggningen ger ett prydligt intryck

Märkskylt, fastskruvad

Utan intrångsskydd går bommen att runda

Kabelbrunn, med rörkanalisation till yttre objekt

4.2 Rekommendationer

- Komplettera med intrångsskydd.
- Förtydliga krav i TRVINFRA-00304 och TRVINFRA-00307 att det inte är tillåtet utan leverantörens medgivande att skruva fast något utanpå teknikbyggnaden.
- Se över dränering av kabelbrunnar.
- Korrigera platsinformationen.

5 Åsvägen, id 45600

Plankorsningen förvaltas av Inlandsbanan AB, IBAB. Den är försedd med enbart en ljudsignal, numera ett ovanligt skyddsalternativ. Inga nya byggs.

Data om plankorsningen

Kommun: Östersund

Infrastrukturförvaltare: Inlandsbanan AB, IBAB

Bandel: 261

id: 45600

km-tal: 3+102

Vägnamn kommunalt: Saknas

Väghållare: Saknas (troligen Östersund Kommun)

Vägklass (plk): Gång- och eller cykelbana

Skyddsalternativ: Ljudsignal

5.1 Observationer

- Denna plankorsning ligger i samma vägstråk som plankorsningen Havremagasinet.
- Enbart ljudsignal får idag anses vara ett otillräckligt skyddsalternativ. Ett tillbud med en moped finns registrerat.

5.2 Rekommendationer

- Plankorsningen bör förses med bommar, men en sådan investering måste IBAB besluta om.

6 Lövtorpet, id 44939

Plankorsningen försågs 2021 med ljus- och ljudsignaler kompletterat med ägovägsbommar, som är ständigt fällda, men kan öppnas av markägaren. Detta är den enda tillfartsvägen till åkermarken i fastigheten Uppland 1:31.

Markägaren av Kvarnsve gård, Nils-Olof Strandberg kontaktades och han begav sig till plankorsningen. Han ansåg att skyddsalternativet passade hans behov och var mycket nöjd med den förbättring av säkerheten som bommarna innebar.

Nils-Olof nämnde svårigheterna att få avverkat en skogsdunge belägen på järnvägsfastigheten. Han ansåg att den utarmade jorden på sin mark. Han vill inte och får inte avverka själv eftersom närhet till spänningsförande ledningar finns. Nils-Olof påpekade också att det trådstängsel som järnvägen förr i tiden var skyldig att sätta upp fortfarande finns kvar och intrasslat i vegetationen.

Vid Lövtorpet odlas vallväxter för gårdens eget behov

Data om plankorsningen

Kommun: Åre

Infrastrukturförvaltare: Trafikverket

Bandel: 221

id: 44939

km-tal: 664+20

Vägnamn kommunalt: Saknas

Väghållare: Saknas (Sannolikt enskild)

Vägklass (plk): Ägoväg

Skyddsalternativ: Ljus- och ljudsignal med tillägg ägovägsbom

6.1 Observationer

- Ett spännband var placerat runt ett av bomdriven. Signaltekniker Anders kontaktades och han förklarade att spännbandet troligen glömts kvar sedan en "glappande" sensor bytts ut. Den felaktiga sensorn hade larmat om att en inspektionslucka var öppen. Spännbandet togs bort och ingen felindikering kunde konstateras.
- I gräset låg några överblivna bommar samt några lastpallar. Anders lovade att ta hand om dessa.
- Användaren, Nils-Olof var mycket nöjd med den väsentligt ökade säkerhet som vägskyddsanläggningen nu erbjuder.
- En av är inte horisontell i fällt läge.
- Ägoväglådan saknar lås.
- Kryssmärkenas baksida är saknar platsinformation.

Bommen är inte horisontell. Platsinformation saknas på kryssmärkets baksida

6.2 Rekommendationer

- Förse kryssmärken med platsinformation.
- Åtgärda bommen så att den blir horisontell.
- Städa! Ta bort bommar och lastpallar.
- Förse ägoväglådorna med lås
- Lämna ut nyckel till markägaren

7 Strandgården, id 45923

På markägaren, Nils-Olof Strandbergs initiativ besöktes denna plankorsning. Han använder denna plankorsning för att komma till sin åkermark. Detta är också enda tillfartsvägen till några fritidshus.

Data om plankorsningen

Kommun: Åre

Infrastrukturförvaltare: Trafikverket

Bandel: 221

id: 45923

km-tal: 662+285

Vägnamn kommunalt: Saknas

Väghållare: Enskild

Vägklass (plk): Lokal väg

Skyddsalternativ: Kryssmärke

7.1 Observationer

- Sikten ger enligt Plk-webb 6 sekunder att kunna se ett tåg som framförs med banans hastighet. Det finns en notering att röjning ska ske för att förbättra sikten. Denna var dock inte verkställd vid besöket. Nils-Olof påpekade att det kan vara svårt att hinna över med så kort siktsträcka.
- Nils-Olof har på eget initiativ satt upp vägbommar mellan järnvägen och E14 och bestämt att grinden ska vara låst. Vid färden mot plankorsningen Lövtorpet passerades kunde konstaterats att så också var fallet. Nils-Olof kände då inte till vårt oväntade besök.
- Plankorsningen har bristerna farligt krön respektive kort magasin, men dessa är sedan tidigare bedömda att de inte behöver åtgärdas.

Nils-Olof låser grinden

7.2 Rekommendationer

- Utred plankorsningen för eventuella åtgärder.

8 Berge, id 45021

Signaltekniker Anders tipsade om denna plankorsning eftersom han ansåg att den borde ha ett annat skyddsalternativ, oskyddad idag. Förutom att plankorsningen är tillfartsväg till den gamla banvaksstugan som fortfarande används som bostad, används plankorsningen även för att kunna sjösätta respektive ta upp båtar i Åresjön.

Data om plankorsningen

Kommun: Åre
Infrastrukturförvaltare: Trafikverket
Bandel: 221
id: 45021
km-tal: 693+480
Vägnamn kommunalt: Saknas
Väghållare: Enskild
Vägklass (plk): Lokal väg
Skyddsalternativ: Oskyddad

8.1 Observationer

- Sikten ger enligt Plk-webb enbart 2 sekunder att kunna se ett tåg som framförs med banans hastighet. Två incidenter finns registrerade. Ljudsignaltavlor finns från båda hållen.
- Magasinet är kort och lutningen brant, men mätdata saknas.

8.2 Rekommendationer

- Utred plankorsningen för eventuella åtgärder.

.

*Cykling till jobbet med goda möjligheter till motion uppför Samuel Permans gata.
Plankorsningen skymtar i längst nere vid Storsjön med Frösön i fonden.*

Trafikverket, 781 89 Borlänge. Besöksadress: Röda vägen 1

Telefon: 0771-921 921, Texttelefon: 010-123 50 00

[trafikverket.se](https://www.trafikverket.se)